

Міжнародная федэрацыя “Una Voce”

Пазіцыя № 1

СЛУЖБА МУЖЧЫН І ХЛОПЦАЎ
ПРЫ АЛТАРЫ

Люты 2012

3 прадмовы да серыі

Міжнародная федэрацыя “Una Voce” прапануе гэтыя артыкулы для заахвочвання і ажыўлення дыскусій наконт Імшала 1962 года сярод каталікоў, “прывязаных да старажытнай лацінскай літургічнай традыцыі”, і іншых асобаў, зацікаўленых літургічным аднаўленнем Касцёла. Іх не варта ўспрымаць як персанальную ці маральную крытыку тых, хто сёння прымае ці абараняе рэформы, якія тут падвяргаюцца крытыцы, або тых, хто рабіў гэта раней. Пры складанні гэтых артыкулаў мы прынялі працоўнае дапушчэнне, што нашыя браты-каталікі дзейнічаюць у добрай веры, але таксама што нягледзячы на гэта існуе неабходнасць у жывой і падтрыманай сур’ёзнымі аргументамі дыскусіі, калі тыя, хто дзейнічае ў добрай веры, хочуць рабіць гэта таксама ў святле правільнага разумення праблем.

Аўтары артыкулаў застаюцца ананімнымі, таму што артыкулы не з’яўляюцца плёнам працы адной асобы, а таксама таму, што мы хацелі б, каб іх ацэньвалі на падставе зместу, а не аўтарства.

Меркаванні, выкладзеныя ў гэтых артыкулах, Міжнародная федэрацыя “Una Voce” пакорна прадстаўляе на суд Касцёла.

Служба мужчын і хлопцаў пры алтары: кароткі змест

Традыцыя служэння на Імшы выключна мужчын і хлопцаў з’яўляецца характэрнай рысай “старажытнай лацінскай літургічнай традыцыі”, пра “скарбы” якой казаў Папа Бенедыкт XVI. Каштоўнасць гэтай традыцыі фундаментальным чынам звязана з вучэннем Касцёла, якое было ясна выкладзена св. Янам Паўлам II, наконт камплементарнасці палоў у эканоміі збаўлення і наконт немагчымасці пасвячэння жанчын у святары. Жанчыны больш дасканалы за мужчын прадстаўляюць Касцёл як Нявесту; мужчыны больш дасканалы за жанчын прадстаўляюць Хрыста як Жаніха, асабліва ў Яго святарскай ролі. Гэтае вучэнне праяўляецца не толькі ў тым, што ў святары пасвячаюць мужчын, а не жанчын, але таксама і ў тым, што найбліжэй да святароў у літургічнай службе знаходзяцца таксама выключна асобы мужчынскага полу. Гэтае адрозненне падкрэсліваецца тым, што ў прэзбітэрыі касцёла прынята бачыць сімвал неба; у літургіі, якая ў ім адбываецца, прадсмак нябеснай літургіі; а ў навае касцёла — зямлю, месцазнаходжанне ваюючага Касцёла. Аднак, традыцыя мужчынскай літургічнай службы спрыяе ўмацаванню і ўвасабленню фундаментальнай тэалагічнай праўды і вучыць ёй, згодна з прынцыпам *lex orandi, lex credendi*.

Каментарыі можна дасылаць на адрас

positio@fiuv.org

ПАЗІЦЫЯ № 1: СЛУЖБА МУЖЧЫН І ХЛОПЦАЎ ПРЫ АЛТАРЫ

1. Справа літургічнага служэння выключна мужчын і хлопцаў у надзвычайнай форме рымскага абраду з'яўляецца добрай тэмай, каб пачаць гэтую серыю артыкулаў, бо па гэтым пытанні ўжо аўтарытэтна выказалася Папская камісія "Ecclesia Dei", падтрымаўшы абавязковую прыроду тых правілаў, якія дзейнічалі ў 1962 годзе. Відавочна таксама, што дазвол жанчынам служыць на Імшы ў звычайнай форме рымскага абраду мае форму саступкі "асаблівым мясцовым прычынам" (як гэта сказана ў паста-наўленні Кангрэгацыі Божага культу ад 1994 года)¹, а не рэкамендаванай практыкі; прытым Кангрэгацыя Божага культу яўным чынам пахваліла "шляхетную традыцыю служэння хлопцаў пры алтары", следаваць якой "заўсёды належыць" (ліст ад 27 ліпеня 2001 года)². Гэта выразны прыклад традыцыі, характарыстычнай для Імшала 1962 года (а таксама, паводле першапачатковай задумы, і для Імшала 1970 года), пра захаванне і заахвочванне якой дбае *motu proprio Summorum Pontificum*.
2. "Шляхетная традыцыя" служэння на Імшы выключна мужчын і хлопцаў моцна падтрымліваецца канонам 44 Лаадыйскага збору, які датуецца канцом IV ст., а таксама незлічонымі пазнейшымі дакументамі. Каштоўнасць традыцыі бярэцца не толькі з яе старажытнага паходжання. Дбанне Папаў і біскупаў аб захаванні гэтай традыцыі на працягу шматлікіх стагоддзяў абгрунтоўваецца глыбокімі тэалагічнымі і пастырскімі прычынамі.
3. Пастырская прычына, згаданая Кангрэгацыяй Божага культу ў абодвух працытаваных дакументах, заключаецца ў тым, што цеснае супрацоўніцтва міністранта і святара падчас Божай службы часта спрыяе святарскім пакліканням. Кангрэгацыя Божага культу выказвае заклапочанасць тым, што гэтая крыніца пакліканняў можа быць падарваная допускам жанчын да службы пры алтары³; статыстычнае даследаванне па гэтым пытанні разглядаецца ў Дадатку да гэтага артыкула. Гэтая пастырская прычына вынікае з тэалагічнага прынцыпу, згодна з якім свецкая літургічная служба алтара замяняе сабою традыцыйныя ніжэйшыя пасвячэнні акалітаў: гэтая служба сімвалічная, а часта і прычынна звязана з духоўным станам.
4. Тэалагічныя прычыны звязаны з нязменным вучэннем Касцёла аб тым, што ў святарскі стан можна пасвяціць толькі мужчын. Гэтае вучэнне, падкрэсленае св. Янам Паўлам II (*Mulieris dignitatem*, 1988; *Ordinatio sacerdotalis*, 1994), засноўваецца на розных і камплементарных ролях палюў у эканоміі збаўлення.

¹ *Notitiae*, 30 (1994), 333–335.

² *Notitiae*, 37 (2001), 397–399.

³ Таксама было заўважана, што хлопцы менш ахвотна служаць побач з дзяўчынкамі з-за глыбокіх прычын мужчынскай псіхалогіі. Хоць тут і няма магчымасці абмеркаваць гэтую праблему, аднак цяжасці пры наборы хлопцаў у літургічныя групы, дзе дамiнуюць дзяўчынкі, шырока адзначалася. Журналіст Уільям Одзі цытуе прыватную размову з кардыналам Андрэ Вэн-Труа, які адзначыў: "Як толькі прыходзяць дзяўчынкі... хлопцы знікаюць: іх быццам здзьмувае ветрам" (*Catholic Herald blogs*, 25 жніўня 2011 года, <http://www.catholicherald.co.uk/commentandblogs/2011/08/25/the-1994-statement-permitting-girl-servers-was-a-mistaken-tactical-retreat-which-led-to-a-fall-in-priestly-vocations-it%E2%80%99s-time-to-withdraw-it/> доступ 5 верасня 2018 года).

5. У пачатку апостальскага паслання *Mulieris dignitatem* св. Ян Павел II нагадвае нам наступны прыныцп: “ласка ніколі не парушае прыроды і не адмяняе яе, а хутчэй удасканалвае і ўзвышае яе”⁴. Роля палоў у Касцёле не адкідае, а развівае і даводзіць да дасканаласці тую камплементарнасць, якую мы знаходзім у людскіх адносінах і асаблівых дарах кожнага полу⁵ нягледзячы на шкоду, нанесеную першародным грахам⁶. Св. Ян Павел II кажа пра “прыродную схільнасць жаночай індывідуальнасці да сужэнства”, якая рэалізуецца не толькі ў сужэнстве, але і ў дзявоцтве як форме самаахвярнасці⁷. Бог кажа пра Касцёл як пра Нявесту: гэтая аналогія сустракаецца асабліва ў пятым раздзеле Паслання да Эфесаў, а таксама ў шматлікіх фрагментах Старога Запавету⁸.
6. Далей св. Ян Павел II тлумачыць, што ў Касцёле кожны чалавек — мужчына і жанчына — з’яўляецца “Нявестай” у тым сэнсе, што ён альбо яна прымае дар любові Хрыста Збаўцы і імкнецца адказаць на яго дарам сваёй асобы⁹.
7. Таму таксама і Найсвяцейшую Дзеву Марыю можна назваць “правобразам Касцёла”, пра што кажа св. Амброзій¹⁰, якога цытуе *Lumen gentium*¹¹ і за якім паўтарае *Mulieris dignitatem*¹². Св. Ян Павел II заключае, што жанчыны адыгрываюць “прароцкую” ролю ў Касцёле настолькі, наколькі яны “аб’яўляюць гэтую праўду” — праўду пра адносіны паміж Богам і Касцёлам¹³. Гэта мае свае наступствы для законніц, якія могуць больш дасканалы прадставіць Нявесту-Дзеву, Касцёл. Як пісаў св. Ян Павел II:

Гэтае сужэнскае вымярэнне, якое з’яўляецца часткай усяго кансэкрыванага жыцця, мае асаблівае значэнне для жанчын, якія знаходзяць у ім сваю жаночую ідэнтычнасць і пэўным чынам адкрываюць асаблівы геній сваіх адносін з Панам¹⁴.

Таксама ў гэтай сувязі можна заўважыць, што кансэкрыванае дзявоцтва з’яўляецца пакліканнем, спецыфічным для жанчын.

8. Аналогія з Жаніхом і Нявестай праяўляецца ў адносінах паміж духавенствам і вернікамі, а таксама паміж прэзбітэрыем і навай касцёльнага будынка. Што да першага, то св. Ян Павел II цытуе апостальскае пасланне *Mulieris dignitatem* у сваім пастанаўленні наконт немагчымасці пасвячэння жанчын у святары¹⁵. Калі жанчыны здольны больш

⁴ Св. Ян Павел II, апостальскае пасланне *Mulieris dignitatem* (1988), 5: “Sed gratia, seu Dei actio supernaturalis, numquam naturam excludit, quin immo eam perficit et nobilitat”.

⁵ Катэхізіс Каталіцкага Касцёла, 2333.

⁶ Наконт першароднага граху, гл. *Mulieris dignitatem*, 10.

⁷ *Mulieris dignitatem*, 20: “Natura proin ac sponsalis inclinatio ipsius personae feminae”.

⁸ *Mulieris dignitatem*, 23 згадвае кнігі Оціі, Ераміі, Эзэкіэля і Ісаі.

⁹ *Mulieris dignitatem*, 25.

¹⁰ Св. Амброзій, *Expos. Lc. II*, 7: PL 15, 1555.

¹¹ *Lumen gentium*, 63.

¹² *Mulieris dignitatem*, 27: “Mariam Nazarethanam Ecclesiae esse “figuram”. Пар. св. Ян Павел II, энцыкліка *Redemptoris Mater* (1987), 44: “Марыя — гэта мадэль і правобраз Касцёла” (“exemplar ac typus Ecclesiae”).

¹³ *Mulieris dignitatem*, 29.

¹⁴ *Vita consecrata*, 34: “Nac in sponsali ratione quae praecipua est omnis consecratae vitae, mulier, propriam quasi indolem detegens suae cum Domino coniunctionis, se reperit ipsa”. Больш даслоўна гэта можна перадаць наступным чынам: “У гэтым сужэнскім спосабе мыслення, які з’яўляецца першараднай справай кожнага кансэкрыванага жыцця, жанчына, адкрываючы асаблівы характар сваёй сувязі з Панам, знаходзіць сябе”.

¹⁵ Св. Ян Павел II, апостальскі ліст *Ordinatio sacerdotalis* (1994), 2.

дасканала сімвалізаваць Касцёл як Нявесту, то менавіта мужчыны пакліканы сімвалізаваць Хрыста, асабліва ў Яго святарскай ролі¹⁶. У сувязі з прызнаннем ролі святара *in persona Christi* трэба разумець, што ягонья супрацоўнікі і памочнікі — ягонья, так бы мовіць, жывыя інструменты — знаходзяцца па той жа самы бок аналогіі адносна вернікаў, і гэта падкрэсліваецца доўгай традыцый успрымання прэзбітэрыя касцёла як Нябеснага Валадарства, а наву — як зямнога валадарства. Навуковец а. Мішэль Сінуа піша:

[Усходні] іканастас сімвалізуе неба, а ўсходняя літургія, якая прадчувае Неба, служыцца толькі членамі духавенства. Нава сімвалізуе зямлю, месца прабывання мужчын і жанчын, якія рыхтуюцца ўвайсці ў хвалу. Гэта па аналогіі тое самае, што і таямніца Хрыста-Жаніха, Які аднаўляе ў прэзбітэрыі сваю Ахвяру, якую з удзячнасцю прымае Касцёл-Нявеста, што пакуль пілігрымуе ўнізе¹⁷.

9. У сваю чаргу гэта надае сэнс старажытнай забароне не толькі жаночага служэння пры алтары, але і любой прысутнасці жанчын у прэзбітэрыі падчас літургіі. Так, мы бачым, што інструкцыя *Musica sacra* (1958)¹⁸ не дазваляе хорам з удзелам жанчын знаходзіцца ў прэзбітэрыі, а жанчыны-лектары не дапускаюцца ў прэзбітэрыі Агульнымі ўводзінамі да Рымскага Імшала 1975 года¹⁹.
10. Мова ідзе пра літургічнае прадстаўленне тэалагічных прынцыпаў, як можна чакаць згодна з прынцыпам *legem credendi lex statuat supplicandi*²⁰. Гэтыя прынцыпы не проста адлюстроўваюцца ў літургіі; яны дэманструюцца, выкладаюцца і з часам робяцца другой натурай для вернікаў, якія прымаюць удзел у літургіі. Можна сказаць, што літургія “ўцэлаўляе” гэтыя прынцыпы²¹. Захаванню надзвычайнай формы рымскага абраду ў сваёй цэласнасці надаецца асаблівае значэнне, бо гэтая форма з’яўляецца літургічным выразам набору тэалагічных прынцыпаў, уласцівых Касцёлу. “Шляхетная традыцыя” мужчынскай службы пры алтары дае Касцёлу зразумелае прадстаўленне вучэння пра ролю палоў у эканоміі збаўлення, а таксама пра адносіны Хрыста да Касцёла як Жаніха да Нявесты, якія адлюстроўваюць адносіны паміж Богам і стварэннем.

¹⁶ Папа Бенедыкт XVI паўтарыў гэтае атаясамленне святара з Хрыстом як Жаніхом Касцёла, тлумачачы значэнне і каштоўнасць цэлібату ў святарстве: “Такі выбар [цэлібату] з’яўляецца перш за ўсё шлюбным; гэта атаясамленне з сэрцам Хрыста Абранніка, які аддае жыццё за сваю абранніцу”. Паслясінадальная апостальская адгартацыя *Sacramentum caritatis* (2007), 24; пар. энцыкліка *Redemptoris Mater*, 43.

¹⁷ Fr. Michel Sinoir, “La Question de L’Admission des Femmes au Service de L’Autel”, Paris, Pierre Téqui, 1994, с. 26, перакл. Fr. Brian Harrison OS.

¹⁸ Інструкцыя *Musica sacra* (1958), 100.

¹⁹ Агульныя ўводзіны да Рымскага Імшала (1975), 70.

²⁰ Пій XII, *Mediator Dei* (1947), 48. Даслоўна: “Няхай правіла веры вызначаецца правілам малітвы”.

²¹ Пар. кардынал Крыстаф Шонбарн, “Loving the Church: Spiritual exercises preached in the presences of Pope John Paul II” (San Francisco: Ignatius Press, 1996), с. 205: “Як жа, аднак, важныя такія знакі для “ўцэлаўлення” веры”. (У гэтым фрагменце ён кажа пра літургічную арыентацыю.)

Дадатак: Служба пры алтары і пакліканні да святарства

Важнасць службы пры алтары для спрыяння пакліканням, пра якую сістэматычна згадваюць афіцыйныя дакументы Касцёла, колькасна ацаніць нялёгка. У пэўныя часы і ў пэўным кантэксце (напрыклад у школах-інтэрнатах, якімі кіравалі супольнасці святароў) пры алтары служыла большая частка хлопцаў. Сёння па шматлікіх прычынах гэта не так. Напрыклад, у каталіцкіх школах значна менш святароў служыць прыватныя Імшы. Літургічная служба ў парафіях зазвычай з'яўляецца прывілеем абмежаванай колькасці дзяцей, прычым сёння многія з гэтых дзяцей — дзяўчынкі.

Цэнтр прыкладных даследаванняў апостальства (CARA, The Center for Applied Research in the Apostolate), які знаходзіцца ў Джорджтаўнскім універсітэце ў ЗША, праводзіць штогадовае апытанне новапасвячаных святароў з мэтай вызначыць найбольш важныя фактары, якія паўплывалі на іх выбар. У пераважнай большасці падчас выхавання яны былі міністрантамі. У апошнія гады апытанні даюць наступныя лічбы:

2010: 70 % рэспандэнтаў былі міністрантамі.

2011: 71 %

2012: 75 %

2013: 67 %

2014: 80 %

Удзел у іншых парафіяльных ролях аказаўся нашмат менш значным; наступнай найбольш распаўсюджанай роляй быў лектарат, пра што ў 2014 годзе паведамілі 52 % рэспандэнтаў. Сярод малітоўных практык найбольш распаўсюджанай аказалася эўхарыстычная адарацыя, якую да паступлення ў семінарыю практыкавалі 70 % рэспандэнтаў, а таксама Ружанец (68 %).

У гэтым кантэксце вельмі высокі працэнт тых, хто служыў пры алтары перад паступленнем у семінарыю, прынамсі наводзіць на думкі.